

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. sausio 23 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2023/0008(COD)

5588/23
ADD 4

SOC 45
STATIS 5
CODEC 49

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. sausio 20 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2023) 12 final
Dalykas:	KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA“, pridedamas prie pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl Europos gyventojų ir būstų statistikos, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 862/2007 ir panaikinami reglamentai (EB) Nr. 763/2008 ir (ES) Nr. 1260/2013

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2023) 12 final.

Pridedama: SWD(2023) 12 final

Briuselis, 2023 01 20
SWD(2023) 12 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

Pasiūlymo dėl

**EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl Europos gyventojų ir
būstų statistikos, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 862/2007 ir
panaikinami reglamentai (EB) Nr. 763/2008 ir (ES) Nr. 1260/2013**

{COM(2023) 31 final} - {SEC(2023) 38 final} - {SWD(2023) 11 final} -
{SWD(2023) 13 final} - {SWD(2023) 14 final} - {SWD(2023) 15 final}

Ižanga ir bendroji informacija

Eurostatas – Europos Sąjungos statistikos tarnyba – užtikrina kokybiškos ir palyginamos Europos statistikos rengimą pagal Reglamente (EB) Nr. 223/2009 dėl Europos statistikos nustatytus statistikos principus. Europos statistika daugiausia naudojama padėti formuoti, įgyvendinti ir stebėti ES politiką, o pagrindiniai jos naudotojai yra ES institucijos. Europos statistikos sistema yra Eurostato ir nacionalinių statistikos institucijų (NSI) partnerystės tinklas. Eurostato vaidmuo – vadovauti statistikos derinimui glaudžiai bendradarbiaujant su nacionalinėmis statistikos institucijomis, kurios renka duomenis ir rengia statistiką nacionaliniais ir ES tikslais.

Pagal Europos Sąjungos sutarties 9 straipsnį kiekvienas valstybės narės pilietis be nacionalinės pilietybės taip pat turi Europos Sąjungos pilietybę. Siekiant formuoti ir įgyvendinti politiką ir veiklą, naudingą ES gyventojams ir piliečiams ES kompetencijos srityse, nustatytoje Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 2 ir 3 straipsniuose, ES institucijoms reikia išsamios, savalaikės, patikimos, detalios, suderintos ir palyginamos Europos gyventojų statistikos. Ši statistika taip pat yra visos socialinės statistikos pagrindas ir yra būtina bet kokiems išsamiesiems metiniams gyventojų skaičiaus įverčiams, imčių tyrimams, regioninei analizei ir gyventojų skaičiaus prognozėms rengti.

Įgyvendinant šią iniciatyvą¹, Europos gyventojų statistika (EGS) apima: i) oficialią Europos gyventojų, demografinių įvykių ir migracijos² statistiką; ii) gyventojų ir būstų surašymų statistiką ir iii) įvairius šiais statistiniais duomenimis pagrįstus rodiklius. Ši statistika šiuo metu reglamentuojama trimis atskirais teisiniais pagrindais:

- Reglamentu (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos;
- Reglamentu (EB) Nr. 763/2008 dėl gyventojų ir būstų surašymų ir
- Reglamentu (ES) Nr. 1260/2013 dėl Europos demografinės statistikos.

Šiame poveikio vertinimo dokumente nustatomos ir nagrinėjamos septynios skirtingos politikos galimybės, susijusios su Komisijos pasiūlymu dėl naujos bendros modernizuotos teisinės sistemos, kuri atitiktų kintančius naudotojų poreikius, susijusius su gyventojų statistika. Kadangi tai taip pat suteikia galimybių supaprastinti administravimą ir integruoti procesus, palyginti su *status quo* pagal tris nesuderintus teisinius pagrindus, ši iniciatyva įtraukta į 2022 m. Komisijos darbo programą kaip REFIT³ iniciatyva. Poveikio vertinimas buvo atliktas kartu su galiojančios teisinės sistemos vertinimu, kaip minėta pirmiau. Poveikio vertinimo ir padėties vertinimo tikslais buvo surengtos vienos konsultacijos su suinteresuotaisiais subjektais.

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12958-Duomenu-rinkimas-Europos-gyventoju-statistika-EGS-_lt.

² Išskyrus prieglobsčio ir valdomos migracijos statistiką.

³ Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa; [COM\(2012\) 746](#).

Problemų apibūdinimas

Atlikus vertinimą padaryta išvada, kad dėl trijų minėtų reglamentų Europos gyventojų statistika labai pagerėjo. Tačiau pagal galiojančią sistemą rengiamoje statistikoje yra spragų ir trūkumų.

Pirmoji šios teisinės sistemos problema yra ta, kad gaunama statistika nėra pakankamai išsami, nuosekli ir palyginama, todėl sprendimai gali būti priimami neoptimaliai. Tai susiję su dviprasmiškomis pagrindinėmis statistinėmis apibrėžtimis (visų pirma gyventojų skaičiaus bazės statistikos reikmės), kurias taikant gaunami mažiau nuoseklūs ir palyginami duomenys.

Antra, gyventojų duomenys nepakankamai prieinami dėl savo dažnumo ir teikimo terminų, kadangi įvairių svarbių temų ir suskirstymo kategorijų duomenys ir toliau teikiami savanoriškai. Ilguoju laikotarpiu tai neefektyvu ES lygmeniu, nes nesukurs Europos pridėtinės vertės išsamumo, palyginamumo ir savalaikiškumo požiūriu, nepaisant išlaidų, kurias dauguma valstybių narių patiria rengdamos šiuos statistinius duomenis.

Trečia, gyventojų statistika neatspindi politiškai ir visuomenei svarbių temų ar grupių charakteristikų ir detalių. Galiojanti teisinė sistema atitinka politikos prioritetus, kurie buvo aktualūs priimant minėtus reglamentus, tačiau jai trūksta lankstumo, kad statistika galėtų būti pritaikoma prie naujų prioritetų, pvz., ES žaliojo kurso, vis dinamiškesnio gyventojų judėjimo, įskaitant visoje ES ir regionuose, taip pat lygybės ir nediskriminavimo politikos.

Galiausiai, gyventojų statistika taip pat labai keičiasi – daugelis valstybių narių vis dažniau naudoja administracinius duomenis ir kitais naujais šaltiniais. Dėl to statistiniai duomenys gali būti rengiami dažniau, mažesnėmis sąnaudomis ir būti savalaikiškesni. Tačiau pagal galiojančią teisinę sistemą neįmanoma išnaudoti šių tendencijų teikiamų galimybių.

Atlikus vertinimą nustatyta, kad, nesiėmus teisėkūros veiksmų, ateityje šios problemos išliks arba gali paaštrėti.

Tikslai

Bendrasis šio ES veiksmo tikslas – geriau reaguoti į naudotojų poreikius ir modernizuoti bei didinti Europos gyventojų statistikos aktualumą, suderinimą ir nuoseklumą. Šį tikslą pagal pirmiau minėtas problemas galima suskirstyti į keturis konkrečius tikslus:

- užtikrinti išsamią, nuoseklią ir palyginamą Europos gyventojų statistiką;
- užtikrinti statistikos savalaikiškumą ir dažnumą taip, kad ji atitiktų naudotojų poreikius;
- teikti pakankamai išsamią atitinkamų temų statistiką ir pakankamai išsamius charakteristikų ir suskirstymo duomenis;
- skatinti tokias teises ir duomenų rinkimo sistemas, kurios būtų pakankamai lanksčios, kad duomenų rinkinius būtų galima pritaikyti prie kintančių politikos poreikių ir naujų duomenų šaltinių teikiamų galimybių.

Politikos galimybės ir jų poveikis

Politikos galimybės parengtos grupuojant detalias politikos priemones, kuriomis siekiama konkrečių tikslų, pagal keturis galimų intervencinių veiksmų bruožus:

1 lentelė. Lyginamasis septynių politikos galimybių užmojis, susijęs su keturiais pagrindiniais galimų intervencinių veiksmų bruožais (skalė: nėra užmojo „0“, kitu atveju „+“, „++“ arba „+++“).

Politikos galimybė	Statistikos derinimas	Procesų integravimas	Statistinės veiklos rezultatai	Sistemos lankstumas
A (bazinio lygio scenarijus) – ribotas suderinimas, esami statistiniai procesai ir rezultatai	0	0	0	0
B.1 – ribotas suderinimas, geresni statistikos procesai, ribotas statistinių procesų rezultatų ir lankstumo gerinimas	0	+	+	+
B.2 – ribotas suderinimas, geresni statistikos procesai, šiek tiek didesnio masto statistinių procesų rezultatų ir lankstumo gerinimas	0	+	++	++
C.1 – geresnis suderinimas ir statistikos procesai, ribotas statistinių procesų rezultatų ir lankstumo gerinimas	++	+	+	+
C.2 – geresnis suderinimas ir statistikos procesai, šiek tiek didesnio masto statistinių procesų rezultatų ir lankstumo gerinimas	++	+	++	++
D.1 – visiškas suderinimas, geresni statistikos procesai, didelio masto statistinių procesų rezultatų gerinimas ir veiksmingas lankstumas	+++	+	+++	+++
D.2 – visiškas suderinimas, pertvarkyti ir integruoti statistikos procesai, didelio masto statistinių procesų rezultatų gerinimas ir veiksmingas lankstumas	+++	+++	+++	+++

- statistikos derinimas pagrindinį dėmesį skiriant gyventojų skaičiaus bazės apibrėžčiai;
- statistinių procesų integravimas;
- statistinės veiklos rezultatai;
- sistemos lankstumas.

1 lentelėje pateikiamos atitinkamos galimybės pagal vis didesnę užmojų, susijusių su keturiais minėtais bruožais.

A galimybė yra bazinio lygio scenarijus, pagal kurį taikomi atskiri statistikos procesai ir teisės aktai, ribotai suderinama gyventojų skaičiaus apibrėžtis ir nėra jokių naujų statistinės veiklos rezultatų.

Pagrindiniai B.1 ir B.2 galimybių bruožai – laipsniškas statistinės veiklos rezultatų ir sistemos lankstumo didinimas, tačiau ribotas gyventojų skaičiaus bazės derinimas.

C.1 ir C.2 galimybės yra tokios pačios kaip B.1 ir B.2, tačiau jomis siekiama labiau suderinti gyventojų skaičiaus bazę. Pagal B.2 ir C.2 galimybes numatyta didesniu mastu gerinti statistinės veiklos rezultatus ir sistemos lankstumą nei pagal B.1 ir C.1 galimybes.

D.1 ir D.2 galimybės apimtų visišką suderinimą ir esminį statistinės veiklos rezultatų pagerinimą, taip pat pakankamą lankstumą, kad ateityje būtų galima plėtoti statistiką ir tenkinti naujus poreikius. Pagal D.2 galimybę taip pat numatoma sukurti statistinį gyventojų registrą visose valstybėse narėse.

2 lentelė. Tinkamiausios galimybės D.2 ir alternatyvos C.2 pagrindinių vertinimo rezultatų apžvalga

Galimybė:		D.2	C.2
Bendrasis įvertinimas			
Proporcingumas		Tiksliai nežinoma	Tinkamas
Veiksmingumas		3,71	2,21
Derėjimas su ES tikslais		4	3
Veiksmingumas		Tiesiogiai nepalyginama	
Suinteresuotųjų subjektų (statistikos rengėjų ir naudotojų) nuomonės		Labai skiriasi	Labiau sutampa
Apskaičiuotos papildomos išlaidos, palyginti su bazinio lygio scenarijumi (mln. EUR 2021 m.)			
NSI	Vienkartinės	50,42	24,41
	Pasikartojančios kas 10 metų	128,92	52,97
Eurostatas	Vienkartinės	0,83	0,48
	Pasikartojančios kas 10 metų	1,83	0,89
Nauda pagal REFIT. Mažesnė administracinė našta dėl:			
Profesionalūs naudotojai	... galimybės rasti visą reikiamą statistiką Eurostato interneto svetainėje	+++	++
NSI	... supaprastintų statistikos perdavimo procesų	+++	+
	... integruotų statistikos rengimo procesų	+++	0
	... geresnio admin. ir (arba) kitų duomenų šaltinių naudojimo	+++	++
	... reglamentavimo pokyčių siekiant prisitaikyti prie kintančių politikos poreikių	+++	+++
Admin. duomenų teikėjai	... supaprastinto keitimosi duomenimis su NSI	++	++
Eurostatas	... reglamentavimo pokyčių siekiant prisitaikyti prie kintančių politikos poreikių	+++	++

Visų galimybių sąnaudos buvo kiek įmanoma įvertintos kiekybiškai taikant šiuos kriterijus: i) gyventojų skaičiaus bazės suderinimo lygį; ii) statistinės veiklos rezultatų gerinimą ir iii) statistinių procesų integravimą naudojant nacionalinius statistinius gyventojų registrus. Nauda taip pat buvo detalizuota, tačiau didžiąja dalimi jos nebuvo įmanoma kiekybiškai įvertinti dėl dažnai netiesioginio ar išskaidyto pobūdžio, todėl ji buvo įvertinta kokybiškai.

Galimybių palyginimas ir tinkamiausia galimybė

Kadangi nauda neišreikšta kiekybiškai, neįmanoma tiesiogiai išdėstyti pasirinkimo galimybių eilės tvarka. Vis dėlto atlikus veiksmingumo vertinimą kokybiniu požiūriu paaiškėjo, kad nė viena iš galimybių nėra akivaizdžiai ekonomiškai efektyvesnė už kitas. Priešingai, jos teikia vis didesnę naudą (tiesiogiai statistikos naudotojams ir netiesiogiai visai visuomenei) didėjant sąnaudoms (daugiausia statistikos rengėjams, t. y. nacionalinėms statistikos rengimo sistemoms). Didelis statistinių duomenų rengėjų ir naudotojų nuomonių skirtumas atspindi šią tendenciją, nes pirmieji daugiausia dėmesio skyrė sąnaudoms, o pastarieji pirmenybę teikė naudai. Tačiau vertinimas aiškiai parodė, kad plataus užmojo veiksmai, kuriais siekiama patenkinti ES politikos prioritetų duomenų poreikius, reikalauja išlaidų, nes statistikos rengėjams reikia nemažų, palyginti su dabartinėmis bazinio lygio sąnaudomis, papildomų išteklių (D.2 galimybės atveju – iki maždaug 10 proc. daugiau). Tiksliau, tik plačiausio masto

galimybės – D.1 ir D.2 – apima svarias priemones, kuriomis siekiama patenkinti pagrindinių ES politikos sričių, pvz., miesto ir kaimo integracijos, žaliojo kurso, pagrindinių teisių ir nediskriminavimo, poreikius. Be to, tik pagal D.2 galimybę įtraukiami statistiniai gyventojų registrai – svari priemonė rengimo efektyvumui didinti ir taip padėti pasiekti plataus užmojo rezultatų tikslus.

Todėl apskritai tinkamiausia galimybė yra D.2. Kadangi ji yra didžiausio užmojo statistinės veiklos rezultatų ir sistemos lankstumo požiūriu, ja pasiekiamas geriausias rezultatas dėl panašaus masto statistinių duomenų rengimo sistemų supaprastinimo ir integravimo bei tvaraus ilgalaikio efektyvumo didinimo. Tačiau tebėra neaiškumų dėl subsidiarumo ir proporcingumo, be to, būtų patirta didelių pritaikymo išlaidų, susijusių su sąveikių statistinių gyventojų registrų sukūrimu visose valstybėse narėse. Todėl taip pat būtų pagrįsta pasirinkti alternatyvų (konservatyvų) metodą, pagal kurį pirmenybė teikiama C.2 galimybei, jei būtų labiau atsižvelgiama į D.2 galimybės proporcingumą ir veiksmingumą – tai taip pat būtų priimtinau statistikos rengėjams (pagrindiniams įgyvendinimo suinteresuotiesiems subjektams).

Pasirinkus tinkamiausią galimybę D.2 arba C.2 tikėtina, kad dėl statistinių procesų supaprastinimo, racionalizavimo ir integravimo būtų galima sutaupyti lėšų, laikantis iniciatyvos REFIT principų (žr. 2 lentelę). Tikimasi labai supaprastinti duomenų šaltinių savininkų ir NSI dalijimąsi duomenimis, teisės aktų pritaikymą prie kintančių NSI ir Eurostato duomenų poreikių ir NSI duomenų perdavimo Eurostatui procedūras. Naudotojams bus supaprastinta ir centralizuota prieiga prie statistinių duomenų Eurostato interneto svetainėje. Galiausiai tikimasi, kad visose valstybėse narėse įdiegus nacionalinius statistinius gyventojų registrus ilgainiui gerokai padidės veiksmingumas. Vertinant poveikį apytikriai apskaičiuota, kad dėl surašymų ES lygmeniu gali būti sutaupoma iki pusės milijardo eurų per vieną surašymą.

Kalbant apie tai, ar asmenims tektų kokia nors nauja našta, vienintelis galimas jos šaltinis pagal tinkamiausią D.2 galimybę būtų politikos priemonė, kuria įvedami nauji duomenų apie lygybę rinkimo būdai. Kadangi bent kai kurie iš šių kintamųjų turėtų būti renkami savideklaracijos būdu, tam tikros papildomos tiesioginės sąveikos su asmenimis greičiausiai reikės. Taikant principą „kiek plus, tiek minus“, analizė rodo tik nedidelę papildomą duomenų teikimo našta, dėl kurios neatsirastų jokių reikšmingos grynosios naštos.

Kalbant apie naujas išlaidas įmonėms, vienintelis galimas tokio poveikio šaltinis pagal D.2 ir C.2 galimybes yra politikos priemonė, kuria būtų sudaromos sąlygos įmonėms dalytis duomenimis su valdžios institucijomis Europos gyventojų statistikos reikmėms. Atlikus analizę nustatyta, kad apskritai dalijantis duomenimis, įskaitant oficialios statistikos reikmėms, įmonėms neatsiranda grynosios naštos, kuri būtų reikšminga pagal principą „kiek plus, tiek minus“.

Stebėsena ir vertinimas

Naujos EDS sistemos veiksmingumas bus stebimas ir vertinamas atsižvelgiant į veiklos tikslus, nustatytus pagal kiekvieną iš minėtų konkrečių tikslų. Šiuo tikslu buvo nustatyti 24 pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai, įskaitant dabartinius pagrindinius lyginamuosius standartus ir preliminarinius tikslus, daugiausia pakartotinai naudojant arba pritaikant vertinimo metu naudotus rodiklius. Pirmąjį vertinimą, kuriuo bus užbaigtas įgyvendinimo etapas, planuojama atlikti per 3–5 metus (bent 3 visus metus jau turint reikiamos statistikos) nuo

naujos teisinės sistemos įsigaliojimo. Perėjus į taikymo etapą teisės aktų veikimas ir poveikis bus reguliariai vertinami kas 3–5 metus.